

Серія «Бест» заснована у 2019 році

BERNARD MINIER
GLACÉ

Переклад з французької
Євгена Марічева

Художник-оформлювач
Олена Гугалова-Мешкова

У виданні збережено особливості авторського тексту

Мін'є Б.

М 62 Заледенілий: трилер / Бернар Мін'є; пер. з франц. Є. Марічева; художник-оформлювач О. Гугалова-Мешкова. — Харків: Фоліо, 2019. — 619 с. — (Бест).

ISBN 978-966-03-8748-5 (Бест).

ISBN 978-966-03-8925-0

Трилер Бернара Мін'є, яким захоплюється вся Франція, починається в кращих традиціях жанру — з неймовірної інтриги. Гнідого ірлінга — коня-улюбленця володаря мільярдної бізнес-імперії вбито з особливою жорстокістю. Йому не тільки відтяли голову, а й розіпнули на найвищій точці гірської гідроелектростанції. Помста?

Однак затим стається ще одне вбивство з не меншою винахідливістю — тепер людини. Підсвідомо щось підказує талановитому поліцейському Сервазу, що між цими справами є зв'язок. А згодом з'ясувалося, що і з численними самогубствами, які багато років тому коїлися в цьому мальовничому містечку серед Піренейських гір, і залишилися нерозкритими. Щоближче до розв'язки, то напруга набере сили лавини...

УДК 821.133.1

© XO Éditions 2011. All rights reserved.
Published by arrangement with SAS Lester
Literary Agency & Associates

© Є. Марічев, переклад українською, 2019

© О. Гугалова-Мешкова, художнє
оформлення, 2019

© Видавництво «Фоліо», марка серії, 2019

ISBN 978-966-03-8748-5
(Бест)

ISBN 978-966-03-8925-0

Пам'яті мого батька.

Моїй дружині, моїй доньці й сину.

*Жану-П'єру Шамберу і Домініку Матос Вентура,
які все змінили.*

ПІРЕНЕЇ. ДІАНА БЕРГ побачила, як вони виникли перед нею, коли вибралася на пагорб.

Ще далека біла перегорода розтягнулася на всю широчінь обрію: об неї билися хвилі пагорбів. Хижий птах випишував кола в небі.

Десяте грудня, дев'ята година.

Якщо вірити дорожньому атласу, вона мала звернути на наступному повороті і їхати далі на південь, до Іспанії. На її старій «Лянчі», що вже відслужила свій вік, не було ні навігатора GPS, ні бортового комп'ютера. Вона помітила покажчик над автострадою: «Виїзд № 17 Монрежо/Іспанія, 1000 м». Діана провела ніч у Тулузі. Дешевий готель, малесенький номер із пластиковим санвузлом і мініатюрним телевізором.

Вночі її розбудили якісь зойки. Серце почало битися швидше, і вона сіла в узголів'я ліжка, сторожко прислухаючись до навколишніх звуків. Але в готелі було зовсім тихо, тож вона спочатку подумала, що то їй наснилося. Але невдовзі зойки зазвучали з новою силою. Всередині в неї похололо, аж згодом зрозуміла, що то під вікнами б'ються коти. Після того вона насилу заснула знову.

Напередодні Діана була ще в Женеві й відзначала свій від'їзд разом із колегами та друзями. Розглядала, наче вперше бачила, свою кімнату в гуртожитку і думала, якою буде наступна.

На готельній стоянці, звільняючи свою «Лянчу» від патьоків талого снігу, вона раптово усвідомила, що залишила позаду юність, водночас знала: за тиждень чи два вже забуде своє попереднє життя. Бо найближчим часом зміниться все, зважаючи на місце, яке мало стати осередком її життя на наступні дванадцять місяців. Інакше бути не могло. «Тільки залишайся сама собою», — радив їй батько. Виїжджаючи з майданчика, щоб упірнути в автостраду, вона спитала себе, чи будуть ці зміни на краще. Хтось сказав, що в деяких випадках адаптація схожа на ампутацію, і вона могла лише сподіватися, що з нею такого не станеться.

Вона безперервно думала про інститут. Про тих, кого там тримали...

Вчора ця думка переслідувала Діану геть увесь день: «Я не зможу чогось досягти. Мені нічого не світить. Дарма, що я готувалася і найбільше підходжу на це місце, адже я зовсім не знаю, що на мене чекає. Ці люди бачитимуть мене наскрізь».

Вона думала про них, як про людей, про людські істоти, а не як про... монстрів.

Проте вони були саме такими: потворними істотами, так само далекими від неї, від її батьків і від усіх, кого вона знала, як тигр далекий від кішки.

Тигри...

І саме такими їх слід було бачити: непередбачуваними, небезпечними, здатними на неймовірну жорстокість. Тигри, загнані в скелю...

На виїзді з платної дороги раптом згадала, що, поглинута своїми думками, забула, куди поділа чек. Касирка незадоволено зиркала на неї, поки вона гарячково шукала папірець у бардачку, а потім у сумочці. Хоч такий поспіх був ні до чого: ззаду ніхто не підпірав.

На наступній клумбі повернула в напрямку Іспанії й гір. За кілька кілометрів долина зненацька обірвалася. З-під землі виринули перші відроги піренейського передгір'я, а дорого оточили заліснені округлі пагорби, які, однак, не мали нічого спільного з високими зубчастими гребенями гір, що вже виднілися вдалечині. Змінилася й погода: сніжинки падали рясніше.

Після одного з поворотів під дорогою раптом відкрився пейзаж із білих полів, річок і лісків. Діана побачила готичний собор на верхівці пагорба і невеличке селище. Крізь мотанину «двірників» на лобовому склі пейзаж нагадував старий офорт.

«Піренеї — це тобі не Швейцарія», — попереджав її Спітцнер.

По краях дороги купчилися кучугури снігу.

Крізь сніг ВОНА ПОБАЧИЛА СПОЧАТКУ БЛИСК МИГАЛОК, а вже потім поліцейський кордон. Сніг падав дедалі щільніше. Жандарми трималися узбіччя, махаючи світловими жезлами. Діана помітила, що вони зі зброєю. У брудному снігу під великими ялинами стояли фургон і два мотоцикли. Вона опустила скло, і великі пухнасті сніжинки одразу змочили сидіння.

— Ваші документи, будь ласка, мадемуазель.

Вона нахилилася, щоб узяти їх із бардачка. Було чутно тріск розмов по рації, що змішувалися з порипуванням склоо-

чисника та рокотанням глушника. Холодна волога накрила її обличчя.

— Ви журналістка?

— Психолог. Їду до інституту Варньє.

Жандарм уважно розглядав її, нахилившись у опущене скло. Високий білявий чоловік, мабуть не менше метра дев'яносто. Вона підмітила за павутинням звуків рації гуготіння річки в лісі.

— Що вас привело сюди? Не сказав би, що до Швейцарії звідси рукою подати.

— Цей інститут — психіатрична клініка, а я психолог: розумієте?

Він повернув їй документи.

— Добре. Можете їхати.

Рушаючи, вона подумала, або французька поліція завжди так перевіряє автомобілістів, або щось трапилось. Дорога виписала ще кілька поворотів, йдучи за зигзагами річки («гірського потоку», як було написано в путівнику), що текла поміж дерев. Потім ліс кінчився, поступившись місцем долині, не менше п'яти кілометрів завширшки.

Довгий прямиий путівець із порожніми кемпінгами обабіч, бензоколонками, красивими будинками, схожими на альпійські шале, парад рекламних щитів, що вихваляли принади сусідніх лижних курортів...

ПОДАЛІ — СЕН-МАРТЕН-ДЕ-КОММЕНЖ, 20 863 МЕШКАНЦІ, якщо вірити розмальованому яскравими фарбами щитові. Над містом сірі хмари ховали за собою вершини, перериваючись деінде виблисками, подібними до променя фар, в яких вимальовувалися то гребінь вершини, то профіль ущелини. Після першої клумби Діана не поїхала за

вказівником «центр міста», а повернула в маленьку вуличку праворуч за будинком, на вітрині якого світилися неонові слова: *Спорт і Природа*. Чимало людей на вулицях і багато машин під тротуарами. «Не надто веселе місце для молодої жінки» — ці слова Спітцнера пригадалися їй, поки вона просувалася вулицями в уже звичному й заспокійливому гомоні «двірників».

Дорога піднімалася вгору. Вона кинула короткий погляд на дахи, що тіснилися за схилом. Сніг на землі перетворювався на чорну багнюку, що ляпала по машині знизу. «Ти певна, що хочеш поїхати туди, Діано? Там мало що схоже на Шам-Доллон». То була назва швейцарської в'язниці, де вона проводила судову експертизу та займалася сексуальними злочинцями, коли отримала диплом психолога. Там утримувалися серійні гвалтівники, педофіли, а також ті, що чинили сексуальне насильство в родині — так адміністрація коректно називала кровозмішане гвалтування. Їй доводилося також брати участь у експертизі достовірності свідчень неповнолітніх, які стверджували, що стали жертвами насильства, і з жахом виявила, наскільки результати могли бути хибними через ідеологічні й моральні упередження експерта, часто на шкоду об'єктивності.

— Про Інститут Варньє розповідають дивні речі, — казав Спітцнер.

— Я розмовляла з доктором Варньє по телефону. Він справив на мене добре враження.

— Варньє дуже солідний, — погодився Спітцнер.

Вона знала, однак, що прийматиме її не він, а його наступник на чолі інституту — доктор Ксав'є, фахівець з монреальського Інституту Пінеля. Варньє пішов на пенсію шість місяців тому. Це він схвалив її кандидатуру перед виходом

у відставку, водночас наперед застерігаючи щодо труднощів в її майбутній роботі під час їхніх численних телефонних розмов.

— Це нелегке місце для молодої жінки, докторе Берг. Я маю на увазі не тільки інститут, а й усе середовище навколо. Ця долина... Сен-Мартен... Комменж — це вже Піреней. Зими тут довгі, розваг мало. Хіба що, звичайно, ви полюбаєтеся лижі.

— Не забувайте, я швейцарка, — відповіла вона тоді з гурмом.

— У такому разі, якщо я мав би вам щось порадити, то порадив би не надто занурюватися в роботу, а залишати собі острівки свободи й проводити вільний час назовні. Це місце може стати з часом... нездоровим.

— Постараюся не забути ваші слова.

— І ще одне: не я матиму нагоду зустріти вас на місці. Це буде мій наступник — доктор Ксав'є з Монреалю, який має прибути наступного тижня. У нього дуже добра репутація, а ще він дуже любить свою роботу. Як вам відомо, монреальці дещо випередили нас у роботі з агресивними пацієнтами. Гадаю, вам буде цікаво зіставити ваші з ним підходи.

— Я теж такої думки.

— Керівникові цього закладу вже давно був потрібний заступник. А я не надто перекладав свої обов'язки на інших.

Діана знову їхала під покровом дерев. Дорога весь час вела вгору, поки, нарешті, не пірнула у вузьку, обсажену деревами долину, наче замуровану в вабливому затишку. Діана трішки опустила скло, і ніздрі її залоскотав різкий запах листя, моху, хвої та мокрого снігу. Гуркіт зовсім близького потоку майже перебивав рокіт двигуна.

— Самітне місце, — голосно мовила вона сама собі, щоб якось підбадьоритися.

У сірому світлі цього зимового ранку вона обережно вела машину. Раз по раз фари виривали з довкілля силуети ялинок і буків. Паралельно дорозі тяглися електричні проводи, і гілки спиралися на них, наче вже не мали сили триматися самі. Інколи ліс розступався перед клунями із порослим мохом шиферним дахом — зачиненими, покинутими.

Віддала вона помітила будинки. Вони знову з'явилися після повороту. Кілька бетонних і дерев'яних споруд, притиснутих до лісу, з великими панорамними вікнами на першому поверсі. Від дороги відходив якийсь путівець, перетинав потік металевим мостом і й пролягав засніженим полем аж до тих споруд. Вони виглядали порожніми, пошарпаними. Не знати чому, ці порожні будівлі, загублені в глибині долини, змусили її здригнутися.

«ТАБІР ВІДПОЧИНКУ ІЗАР»

Табличка іржавіла на початку путівця. І знову жодних слідів інституту. Жодної вивіски. Вочевидь, Інститут Варньє не прагнув реклами. Діана вже починала непокоїтися, чи не заблукала вона. Поруч на пасажирському сидінні лежала розгорнута великомасштабна карта, на якій за кілометр і з десяток поворотів вона угледіла стоянку, огорожену кам'яною парапетною стінкою. Вона зменшила швидкість і різко звернула. «Лянчя» затіпалася на повних води вибоїнах, здіймаючи бризки багна. Вона взяла карту і вийшла з машини. Вологе повітря одразу оповило її холодним простирадлом.

Вона розгорнула карту, незважаючи на сніг. Будівлі табору, що їх вона щойно проминула, були позначені трьома маленькими прямокутниками. Поглядом вона прикинула відстань, яку проїхала звивистою дорогою місцевого зна-

чення. Трохи далі були позначені ще два прямокутники. Вони сполучалися літерою «Т», і, хоч на карті не було якихось пояснень щодо цих будівель, йтися про щось інше не могло, бо дорога тут кінчалася, а інших позначок карта не містила.

Вона була вже зовсім поруч.

Діана повернулася, підійшла до стінки... і побачила їх.

Вгору по течії, на іншому березі, вище на схилі стояли дві довгі кам'яні будівлі. Попри відстань, вона змогла оцінити їхні гігантські розміри. Та сама велетенська архітектура, яку зустрічаєш скрізь у горах, на електростанціях і греблях минулого століття. Поза сумнівом, це воно — лігво циклопа. *От тільки в тій печері перебував не один Поліфем, а багато.*

Діана була не з лякливих. Вона відвідувала місця, яких не радять туристам, змалку займалася спортом, в якому є частка ризику. Проте щось у цій картині не на жарт схвилювало її, пронизало холодом аж до печінки. Це не було питання фізичного ризику, ні. Це було щось інше... *Стрибок у невідоме...* Діана дістала з кишені мобільник і набрала номер, наперед не знаючи, чи є зв'язок у цих місцях. Але після трьох гудків їй відповів знайомий голос.

— Спітцнер.

Вона одразу відчула полегшення. Цей теплий, твердий і спокійний голос завжди вмів заспокоїти її, прогнати сумніви. Саме П'єр Спітцнер — її університетський наставник — зацікавив її судовою психологією. Слухаючи його інтенсивний курс СОКРАТЕС з прав дитини, включений до програми за підтримки європейської міжуніверситетської мережі «Права дитини», вона зблизилася з цим скромним і привабливим професором, хорошим чоловіком і батьком семи дітей. Видатний психолог узяв її під своє крило на факультеті психології та педагогічних

наук, дав змогу лялечці стати метеликом — хоч такий образ міг би, поза сумнівом, видатись надто банальним для вибагливого розуму Спітцнера.

— Це Діана. Я тобі не заважаю?

— Звичайно, ні. Як там справи?

— Я ще не доїхала... Стою на дорозі... Бачу інститут звідси.

— Щось не гаразд?

Бісів П'єр... Навіть по телефону він міг розгадати найменші коливання в її настрої.

— Ні, все добре. Річ в тім... що вони вирішили ізолювати цих людей від зовнішнього світу. Вони запроторили їх у найбільш зловісне і найвіддаленіше місце, яке могли знайти. Від цієї долини в мене аж мурашки по тілу бігають...

Вона одразу пошкодувала про сказане, бо повелася, як підліток, що вперше опинився без чиеїсь підтримки. Або як розпачлива студентка, закохана у свого наукового керівника, яка робить усе, щоб привернути його увагу. Зокрема, вважаючи, що йому, мабуть, цікаво, як вона збирається впоратися зі своєю роботою, якщо її страшить самий лише вигляд цих будівель.

— Ну-бо, — каже він. — Скільки ти вже бачила сексуальних маніяків, параноїків і шизофреніків, га? Тож скажи собі, що й тут буде те саме.

— Але не всі вони вбивали. Правду кажучи, лише один із них.

Подумки вона знову побачила його: худе обличчя, зіниці медового кольору, що зупинялися на ній із пожадою хижака. Куртц був справжній соціопат. Єдиний, яких вона колись бачила. Холодний, вмільний маніпулятор, невірноважений. Жодного натяку на докори сумління. Він згвалтував і вбив трьох матерів сімейств, наймолодшій з яких було сорок шість років,